

hoofdstuk I

Als ik wakker word, is de andere kant van het bed koud. Mijn vingers strekken zich uit, op zoek naar Prims warmte, maar ze vinden alleen de ruwe canvas overtrek van de matras. Ze heeft vast naar gedroomd en is bij mijn moeder in bed gekropen. Ja, natuurlijk. Vandaag is de dag van de boete.

Ik duw mezelf op één elleboog overeind. Er is genoeg licht in de slaapkamer om hen te kunnen zien. Mijn kleine zusje Prim ligt opgekruld op haar zij tegen mijn moeder aan genesteld, hun wangen tegen elkaar gedrukt. In haar slaap lijkt mijn moeder jonger, nog steeds vermoeid, maar niet meer zo uitgeput. Prims gezichtje is zo fris als een regendruppel, zo lieflijk als een sleutelbloem, de *primrose* waar ze naar is vernoemd. Mijn moeder was vroeger ook heel erg mooi. Dat zegt men tenminste.

Bij Prims knieën houdt de lelijkste kat ter wereld de wacht over haar. Een platgeslagen neus, een half oor, ogen in de kleur van rottende pompoen. Prim heeft hem Boterbloem gedoopt, hardnek-kig volhoudend dat zijn doffe vacht precies dezelfde fleurige kleur geel heeft. Hij haat me. Vertrouwt me niet, in elk geval. Ook al is het alweer jaren geleden, volgens mij weet hij nog steeds hoe ik heb geprobeerd hem in een emmer te verdrinken toen Prim hem mee naar huis had genomen. Vel over been, zijn buik opgezwollen van de wormen, zwart van de vlooiën. Ik zat absoluut niet te wachten op nog een hongerige maag. Maar Prim smeekte zo wanhopig, huilde zelfs, dat ik het niet over mijn hart kon verkrijgen om hem het huis uit te schoppen. Het heeft allemaal goed uitgepakt. Mijn moeder kreeg alle parasieten weg en hij bleek een geboren mui-

zenjager. Vangt zelfs af en toe een rat. Soms geef ik Boterbloem de ingewanden van een beest dat ik schoonmaak. En nu blaast hij in elk geval niet meer naar me.

Ingewanden. Geen geblaas. Verder dan dat zal onze liefde nooit gaan.

Ik zwaai mijn benen het bed uit en glijd in mijn jachtlaarzen. Soepel leer dat zich naar mijn voeten heeft gevormd. Ik trek een broek aan, een shirt, stop mijn lange zwarte vlecht onder een pet en pak mijn voorraadtas. Op tafel, onder een houten kom om het tegen hongerige ratten én katten te beschermen, ligt een rond, in basilicumblaadjes gewikkeld geitenkaasje. Prims cadeautje voor mij op de dag van de boete. Ik stop het kaasje voorzichtig in mijn zak en glip naar buiten.

Ons gedeelte van District 12, bijgenaamd de Laag, ziet rond dit tijdstip gewoonlijk zwart van de mijnwerkers die op weg zijn naar hun ochtenddienst. Mannen en vrouwen met gebogen schouders en opgezwollen knokkels, van wie de meesten allang niet meer proberen het kolenstof onder hun gebroken nagels vandaan te halen of uit de groeven in hun ingevallen gezicht te schrobben. Maar vandaag zijn de zwarte sintelstraten leeg. De luiken van de plompe grijze huizen zijn gesloten. De boete begint pas om twee uur. Kun je net zo goed uitslapen. Als dat een optie is.

Ons huis staat bijna aan de rand van de Laag. Ik hoef maar een paar hekken door voor ik bij het armoedige veldje ben dat het Weiland wordt genoemd. Het Weiland wordt van het bos gescheiden door een hoge afrastering van harmonicagaas met rollen prikkeldraad erbovenop, die eigenlijk om heel District 12 heen loopt. Officieel hoort het hek vierentwintig uur per dag onder stroom te staan om de roofdieren af te schrikken die in het woud leven en vroeger onze straten onveilig maakten – roedels wilde honden, poema's, beren. Maar aangezien we al van geluk mogen spreken als we 's avonds twee of drie uur stroom hebben, kun je het veilig aanraken. Toch sta ik altijd even stil om goed te luisteren of ik het

gezoem hoor dat aangeeft dat er spanning op het hek staat. Op dit moment zwijgt het als het graf. Verborgen in de bosjes ga ik plat op mijn buik liggen en glijd onder een flap van zo'n vijftig centimeter door die al jaren loshangt. Er zitten nog een paar van dit soort zwakke plekken in het hek, maar deze is zo dicht bij huis dat ik bijna altijd hier het bos in ga.

Zodra ik tussen de bomen ben, haal ik een boog en pijlenkoker uit een holle stam. Met of zonder stroom, het hek is er tot nu toe goed in geslaagd om de vleeseters uit District 12 te weren. In het bos hebben ze vrij spel, en bijkomende gevaren daar zijn giftige slangen, hondsollie dieren en het gebrek aan echte paden. Maar het bos biedt ook eten, als je weet waar je moet zoeken. Mijn vader wist dat en hij heeft me het een en ander geleerd voordat hij aan stukken werd gereten bij een mijnexplosie. Er was zelfs niets over om te begraven. Ik was elf. Vijf jaar later word ik nog steeds schreeuwend dat hij moet wegrennen wakker.

Hoewel het bos verboden terrein is en er op stropen zeer zware straffen staan, zouden er wel meer mensen het risico nemen als ze wapens hadden. Maar de meesten zijn nog niet eens dapper genoeg om zich met een gewoon mes buiten te wagen. Mijn boog is een zeldzaamheid. Hij is gemaakt door mijn vader, samen met een paar andere die ik goed verstopt heb in het bos, zorgvuldig waterdicht verpakt. Mijn vader had goed geld kunnen verdienen met de verkoop ervan, maar als de autoriteiten erachter waren gekomen, zou hij publiekelijk terechtgesteld zijn voor het aanzetten tot opstand. De meeste vredebewakers knijpen een oogje toe bij die paar jagers onder ons, want zij hebben net zo'n zin in vers vlees als iedereen. Ze behoren zelfs tot onze beste klanten. Maar het idee dat iemand de Laag van wapens zou voorzien, zou nooit geaccepteerd worden.

In de herfst sluipen er meestal wel een paar dappere zielen stiekem het bos in om appels te plukken. Maar altijd in de buurt van het Weiland. Altijd zo dichtbij dat ze snel terug naar het veilige

District 12 kunnen rennen als er iets gebeurt. ‘District 12. Waar je veilig kunt sterven van de honger,’ mompel ik. Dan werp ik een snelle blik over mijn schouder. Zelfs daar, midden in de rimboe, ben je bang dat iemand je zal horen.

Toen ik jonger was, joeg ik mijn moeder altijd de stuipen op het lijf door er van alles uit te flappen over District 12 en de mensen die ver weg in het Capitool van ons land Panem over onze levens beslissen. Uiteindelijk kreeg ik door dat dat ons alleen maar dieper in de problemen zou brengen. Dus leerde ik om op mijn tong te bijten en mijn gezicht in een onverschillige plooi te trekken zodat niemand ooit zou kunnen zien wat ik dacht. Om op school stilletjes mijn werk te doen. Om op de markt slechts beleefd over koetjes en kalfjes te babbelen. Om in de As, de zwarte markt waar ik het grootste gedeelte van mijn geld verdien, alleen handelszaken te bespreken. Zelfs thuis, waar ik minder makkelijk in de omgang ben, vermijd ik lastige onderwerpen. Zoals de boete, of de voedseltekorten, of de Hongerspelen. Prim zou mijn woorden kunnen gaan herhalen, en wie weet wat dat voor gevolgen zou hebben.

In het bos wacht de enige persoon op me bij wie ik mezelf kan zijn. Gale. Ik voel de spieren in mijn gezicht ontspannen en mijn pas versnellen terwijl ik de heuvels op klim naar ons plekje, een rotsrichel die over het dal uitkijkt. Hij wordt door een stel braamstruiken aan ongewenste ogen onttrokken. Als ik hem daar zie wachten, verschijnt er een glimlach op mijn gezicht. Gale zegt dat ik nooit lach, behalve in het bos.

‘Hé, Catnip,’ zegt Gale. Eigenlijk heet ik Katniss, maar toen ik dat voor het eerst tegen hem zei, fluisterde ik het zo zacht dat hij *Catnip* verstond, kattenkruid. En toen er in het bos een of andere maffe lynx bedelend achter me aan begon te lopen, werd het zijn officiële bijnaam voor me. Ik heb de lynx uiteindelijk moeten doodmaken, omdat hij al het wild afschrikte. Het was bijna jammer, want hij was geen onprettig gezelschap. Maar ik kreeg een mooie prijs voor zijn pels.

‘Kijk eens wat ik geschoten heb,’ zegt Gale terwijl hij een brood omhooghoudt met een pijl erin, en ik schiet in de lach. Het is een echt brood uit de bakkerij, niet zo’n platte, compacte homp die we van onze graanrantsoenen maken. Ik pak het aan, trek de pijl eruit, houd het gat in de korst tegen mijn neus en adem de geur in die me het water in de mond doet lopen. Brood als dit is voor speciale gelegenheden.

‘Mm, het is nog warm,’ zeg ik. Hij moet bij het krieken van de dag bij de bakkerij gestaan hebben om het te ruilen. ‘Wat heeft het je gekost?’

‘Eén eekhoorn maar. Volgens mij was die ouwe een beetje emotioneel vanochtend,’ zei Gale. ‘Hij wenste me zelfs succes.’

‘Ach ja, op een dag als vandaag leven we allemaal met elkaar mee, nietwaar?’ zeg ik, en ik neem niet eens de moeite om met mijn ogen te rollen. ‘Prim heeft ons een kaasje gegeven.’ Ik haal het tevoorschijn.

Zijn gezicht licht op bij het zien van deze traktatie. ‘Dank je wel, Prim. Nu hebben we een echt feestmaal.’ Plotseling begint hij met een Capitooolaccent te praten en Effie Prul na te doen, de manisch opgewekte vrouw die één keer per jaar langskomt om tijdens de boete de namen op te lezen. ‘Bijna vergeten! Vrolijke Hongerspelen!’ Hij plukt een paar bramen van de struiken om ons heen. ‘Mogen de kansen...’ Hij gooit een braam in een hoge boog naar me toe.

Ik vang hem in mijn mond en bijt het tere velletje stuk met mijn tanden. De zoet-wrange smaak verspreidt zich in mijn mond. ‘...immer in je voordeel zijn!’ Ik maak zijn zin net zo overdreven af. We moeten er wel grappen over maken, want anders kun je het alleen maar in je broek doen van angst. Bovendien is het accent van het Capitoool zo geaffecteerd dat bijna alles er grappig door klinkt.

Ik kijk hoe Gale zijn mes tevoorschijn haalt en het brood snijdt. Hij zou mijn broer kunnen zijn. Steil zwart haar, olijfkleurige huid – we hebben zelfs dezelfde grijze ogen. Maar we zijn geen

familie, geen naaste in elk geval. De meeste families die in de mijnen werken hebben deze uiterlijke kenmerken.

Daarom lijken mijn moeder en Prim er nooit bij te horen, met hun lichte haar en blauwe ogen. En dat klopt ergens ook wel. De ouders van mijn moeder behoorden tot de kleine middenstandsklasse, met ambtenaren, vredebewakers en heel soms een paar inwoners van de Laag als klant. Ze hadden een apotheek in het mooiere gedeelte van District 12. Omdat bijna niemand een dokter kan betalen, zijn de apothekers onze genezers. Mijn vader leerde mijn moeder kennen doordat hij tijdens zijn stroomtochten soms geneeskrachtige kruiden verzamelde, die hij vervolgens aan haar winkel verkocht om medicijnen van te brouwen. Ze moet echt van hem gehouden hebben, anders had ze nooit huis en haard opgegeven om in de Laag te gaan wonen. Ik probeer mezelf dat voor te houden, en haar niet alleen te zien als de vrouw die uitdrukkingloos en onbereikbaar toekeek hoe haar kinderen langzaam broodmager werden. Ik probeer haar omwille van mijn vader te vergeven. Maar ik ben eerlijk gezegd niet zo'n vergevingsgezind type.

Gale besmeert de boterhammen met de zachte geitenkaas en legt zorgvuldig op elk stuk brood een basilicumblaadje, terwijl ik de bramenstruik leegpluk. We maken het ons gemakkelijk in een hoekje van de rotsen. Vanaf deze plek zijn we zelf onzichtbaar, maar hebben we wel een perfect uitzicht over het dal, dat krioelt van zomers leven – planten om te plukken, wortels om op te graven, vissen die het zonlicht in regenboogjes weerkaatsen. Het is een prachtige dag, met een blauwe lucht en een licht briesje. Het eten is heerlijk; de kaas trekt langzaam in het warme brood en de bramen barsten open in onze mond. Alles zou volmaakt zijn als het echt vakantie was, gewoon een vrije dag om met Gale door de bergen te zwerven en het avondeten bij elkaar te jagen. Maar in plaats daarvan moeten we om twee uur op het plein staan wachten tot de namen worden omgeroepen.

‘We zouden het kunnen doen, hè,’ zegt Gale stilletjes.

‘Wat?’ vraag ik.

‘Weggaan uit het district. Ervandoor gaan. In het bos wonen. We zouden het best redden met z’n tweetjes,’ zegt Gale.

Ik weet niet wat ik daar nou op moet antwoorden. Het is ook zo’n belachelijk idee.

‘Als we niet zo veel kinderen hadden,’ zegt hij er snel achteraan.

Het zijn natuurlijk niet ónze kinderen. Maar dat hadden het net zo goed wel kunnen zijn. Gales twee broertjes en zijn zusje. Prim. En je kunt onze moeders eigenlijk ook wel meetellen, want hoe zou hun leven er zonder ons uitzien? Wie zou dan de monden voeden die altijd om meer vragen? Ook al jagen we allebei elke dag, er zijn nog steeds avonden waarop het vlees geruild moet worden voor reuzel of schoenveters of wol, nog steeds avonden waarop we met een rammelende maag naar bed gaan.

‘Ik wil nooit kinderen,’ zeg ik.

‘Ik misschien wel. Als ik hier niet zou wonen,’ antwoordt Gale.

‘Maar je woont hier wel,’ zeg ik geïrriteerd.

‘Laat ook maar,’ snauwt hij terug.

Het gesprek voelt helemaal niet goed. Weggaan? Hoe zou ik Prim kunnen achterlaten, terwijl zij de enige is van wie ik onvoorwaardelijk hou? En Gale doet alles voor zijn familie. We kunnen niet weg, dus waarom zouden we erover praten? En zelfs als we het zouden doen... zelfs als we het zouden doen... Waarom heeft hij het opeens over kinderen krijgen? Tussen mij en Gale is nooit iets romantisch gebeurd. Toen we elkaar voor het eerst ontmoetten was ik een mager twaalfjarig meisje, en hoewel hij maar twee jaar ouder was, leek hij al een echte man. Het heeft heel lang geduurd voor we überhaupt vrienden waren, voor we niet meer eindeloos ruzie maakten over elke ruil maar elkaar begonnen te helpen.

En trouwens, als hij kinderen wil zal het Gale geen enkele moeite kosten om een vrouw te vinden. Hij is knap, hij is sterk genoeg om het werk in de mijnen aan te kunnen en hij kan jagen.

Aan de manier waarop de meisjes op school over hem fluisteren als hij langsloopt, kun je merken dat ze hem leuk vinden. Ik word er jaloers van, maar niet om de reden die je zou denken. Goede jachtpartners zijn schaars.

‘Wat zullen we doen?’ vraag ik. We kunnen jagen, vissen of plukken.

‘Laten we in het meer gaan vissen. We kunnen onze hengels daar laten liggen en dan in het bos nog het een en ander zoeken. Iets lekkers voor vanavond,’ zegt hij.

Vanavond. Het is de bedoeling dat iedereen na de boete feestviert. En veel mensen doen dat ook, uit opluchting dat hun kinderen weer een jaar gespaard zijn gebleven. Maar minstens twee gezinnen zullen hun luiken sluiten, hun deuren op slot doen en proberen te bedenken hoe ze de komende, pijnlijke weken moeten overleven.

We hebben een goede oogst. De roofdieren laten ons met rust vandaag – er zijn smakelijker, makkelijker te vangen prooien in overvloed. Tegen het eind van de ochtend hebben we twaalf vissen, een zak groenten en, het allermooiste, massa's aardbeien. Ik heb die plek een paar jaar geleden ontdekt, maar het was Gales idee om er gaas overheen te spannen tegen de dieren.

Onderweg naar huis wippen we nog even langs de As, de zwarte markt die gehouden wordt in een verlaten pakhuis waar ooit steenkool werd opgeslagen. Toen er een efficiënter systeem werd bedacht om de steenkool rechtstreeks van de mijnen naar de treinen te vervoeren, heeft de As het gebouw stukje bij beetje overgenomen. De meeste ondernemingen zijn op de dag van de boete gesloten rond deze tijd, maar op de zwarte markt heerst nog steeds bedrijvigheid. We ruilen zonder moeite zes vissen voor goed brood en twee andere voor zout. Sluwe Sae, de magere oude vrouw die uit een grote ketel kommen hete soep verkoopt, neemt de groenten van ons over in ruil voor een paar brokken paraffine. We zouden er

ergens anders misschien net iets meer voor kunnen krijgen, maar we doen ons best om een goede band met Sluwe Sae te onderhouden. Zij is de enige die altijd consequent wilde hond koopt. Daar jagen we niet opzettelijk op, maar als ze je aanvallen en je doodt één of twee honden... Tja, vlees is vlees. 'Zodra het in de soep zit, zeg ik dat het rundvlees is,' zegt Sluwe Sae met een knipoog. In de Laag haalt niemand zijn neus op voor een mooie wildehondenpoot, maar de vredebewakers die naar de As komen, kunnen het zich veroorloven om iets kieskeuriger te zijn.

Als we klaar zijn op de markt gaan we naar het huis van de burgemeester om de helft van de aardbeien te verkopen, want we weten dat hij er dol op is en onze prijs kan betalen. Madge, de dochter van de burgemeester, doet de achterdeur open. Ze zit bij mij in de klas. Je zou misschien verwachten dat de burgemeestersdochter een kakker is, maar ze valt best mee. Ze bemoeit zich niet zoveel met anderen. Net als ik. Omdat we geen van beiden echt een vriendenclub hebben, trekken we op school vaak naar elkaar toe. We eten samen in de pauze, zitten naast elkaar in de aula, vormen een duo bij gym. We praten nauwelijks met elkaar en dat vinden we allebei prima.

Vandaag heeft haar kleurloze schooluniform plaatsgemaakt voor een dure witte jurk, en haar blonde haar is samengebonden met een roze lint. Boetekleren.

'Mooie jurk,' zegt Gale.

Madge werpt hem een snelle blik toe om te zien of het echt een compliment is of dat hij gewoon een ironische opmerking maakt. Het is een mooie jurk, maar ze zou hem normaal gesproken nooit dragen. Ze perst haar lippen op elkaar en glimlacht dan. 'Nou ja, als ik naar het Capitool moet, wil ik er natuurlijk wel leuk uitzien, hè?'

Nu is Gale op zijn beurt in de war. Meent ze dat nou? Of neemt ze hem in de maling? Ik vermoed dat laatste.

'Jij gaat niet naar het Capitool,' zegt Gale koeltjes. Zijn ogen

blijven steken bij een kleine, ronde speld die haar jurk opsiert. Echt goud. Prachtig vakmanschap. Daar zou een gezin maanden van kunnen eten. ‘Hoe vaak sta jij nou helemaal ingeschreven? Vijf keer? Ik deed op mijn twaalfde al zes keer mee.’

‘Daar kan zij ook niets aan doen,’ zeg ik.

‘Nee, daar kan niemand iets aan doen. Zo is het nou eenmaal,’ zegt Gale.

Madges gezicht heeft een gesloten uitdrukking gekregen. Ze stopt het geld voor de aardbeien in mijn hand. ‘Succes, Katniss.’

‘Jij ook,’ zeg ik, en de deur gaat dicht.

We lopen zwijgend naar de Laag. Ik vind het niet leuk dat Gale zo sarcastisch deed tegen Madge, maar hij heeft natuurlijk wel gelijk. Het boetesysteem is oneerlijk, en de armen komen er het slechtst van af. Vanaf je twaalfde verjaardag doe je voor het eerst mee met de boete. Dat jaar wordt je naam één keer ingeschreven. Op je dertiende twee keer. En zo gaat het door tot je achttien bent, het laatste jaar dat je meedoet, dan gaat je naam zeven keer in de pot. Dat geldt voor elke inwoner in alle twaalf districten van heel Panem.

Maar er zit een addertje onder het gras. Stel je voor dat je arm en hongerig bent, zoals wij. Je kunt ervoor kiezen om je naam meerdere keren in te schrijven, in ruil voor bonnen. Per bon kun je een karige jaarvoorraad graan en olie voor één persoon krijgen, en dat mag je ook voor al je gezinsleden doen. Dus toen ik twaalf was, deed mijn naam vier keer mee. Eén keer omdat het moest, en drie keer voor graan- en oliebonnen voor mezelf, Prim en mijn moeder. Dat heb ik tot nu toe elk jaar moeten doen. En je inschrijvingen worden bij elkaar opgeteld. Dus nu, op mijn zestiende, doet mijn naam twintig keer mee bij de boete. Gale, die achttien is en al zeven jaar vijf gezinsleden helpt of zelfs in zijn eentje te eten geeft, doet tweeënveertig keer mee.

Het is best begrijpelijk dat hij uithaalt naar iemand als Madge, die nooit het risico heeft gelopen misschien een bon nodig te heb-

ben. De kans dat haar naam wordt getrokken, is heel erg klein vergeleken bij degenen die in de Laag wonen. Niet onmogelijk, maar heel klein. En ook al zijn de regels opgesteld door het Capitool, niet door de districten en zeker niet door de familie van Madge, toch is het moeilijk om niet boos te zijn op degenen die zich niet voor bonnen hoeven in te schrijven.

Gale weet dat zijn woede tegen Madge onterecht is. Op andere dagen heb ik hem diep in het bos horen tieren dat de bonnen slechts het zoveelste middel zijn om ons district te laten lijden. Een manier om haat te zaaien tussen de hongerige arbeiders uit de Laag en hen die over het algemeen zeker weten dat ze 's avonds te eten zullen hebben, om er zo voor te zorgen dat we elkaar nooit zullen vertrouwen. 'Het Capitool heeft er baat bij als er onderlinge verdeeldheid heerst,' zou hij misschien zeggen als mijn oren de enige waren die het konden horen. Als het geen boetedag was. Als een meisje met een gouden speld zonder bonnen geen – in haar ogen zeker weten onschuldige – opmerking had gemaakt.

Tijdens het lopen werp ik een snelle blik op Gales gezicht, dat onder zijn harde uitdrukking nog steeds nagloeit. Zijn woede-uitbarstingen komen op mij altijd nutteloos over, hoewel ik dat nooit hardop zeg. Niet dat ik het niet met hem eens ben. Dat ben ik wel. Maar wat heb je eraan om midden in het bos over het Capitool te staan schreeuwen? Het verandert niets. De situatie wordt er niet eerlijker door. Het vult onze magen niet. Integendeel, het schrikt het wild in de buurt zelfs af. Maar ik laat hem schreeuwen. Hij kan het beter in het bos doen dan in het district.

Gale en ik verdelen de buit, waarna we allebei twee vissen, een paar sneden lekker brood, groenten, een bergje aardbeien, zout, paraffine en wat geld overhebben.

'Tot op het plein,' zeg ik.

'Trek maar iets leuks aan,' zegt hij vlak.

Als ik thuiskom, staan mijn moeder en zusje al klaar om te gaan. Mijn moeder heeft een mooie jurk uit haar apothekerstijd